

Lekcja

Temat: Tolerancja i przejawy ksenofobii

1. Tolerancja

- Poszanowanie cudzych poglądów, uczuć, obyczajów i zachowań.
- Zapewnienie równych praw i dostępu do życia społecznego dla różnych grup.
- Umożliwia komunikację i współistnienie osób o odmiennych przekonaniach.
- Nie oznacza bezkrytycznej akceptacji wszystkiego – sprzeciw wobec naruszania zasad wspólnoty (np. przemocy).
- Ważna w patriotyzmie – szacunek dla własnego narodu i jego dziedzictwa, ale także uznanie osiągnięć innych narodów.

2. Nietolerancja, ksenofobia i stereotypy

a. Nietolerancja

- Obniża jakość życia społecznego.
- Może prowadzić do prześladowań i zbrodni (np. reżimy nazistowskie, faszystowskie, komunistyczne w XX w.).
- Przejawia się w słowach lub czynach wymierzonych w rasy, narodowości, religie, poglądy.

b. Ksenofobia

- Niechęć lub wrogość wobec innych ludzi.
- Wynika ze strachu i braku wiedzy.
- Skierowana przeciwko temu, co obce i nieznanne.

c. Stereotypy

- Pojęcie: Uproszczone i często nieprawdziwe przekonania na temat określonych grup społecznych.
- Negatywne stereotypy – fałszywe przeświadczenia, że wszyscy członkowie danej grupy posiadają złe cechy.
- Pozytywne stereotypy – przypisują danej grupie wyłącznie pozytywne cechy, ale również mogą być szkodliwe.
- Wpływ na społeczeństwo: utrwalają uprzedzenia, niszczą relacje społeczne i utrudniają rozwiązywanie konfliktów.

d. Społeczne konsekwencje

- Nietolerancja i ksenofobia częściej występują w społeczeństwach zamkniętych.
- Brak dostępu do rzetelnej wiedzy sprzyja niechęci wobec innych grup.

3. Stereotyp

a. Cechy

- Przyjmowany bez dowodu.
- Ma charakter uogólnienia.
- Jest zabarwiony emocjonalnie.
- Składa się z uproszczeń.
- Odnacza się trwałością.

b. Przykłady stereotypów

- Mieszkańcy Afryki mają wrodzone poczucie rytmu – oparte na przykładach, ale nieudowodnione naukowo (bez dowodu).
- Anglicy są flegmatyczni – cecha przypisywana całej narodowości, mimo że flegmatyków spotyka się na całym świecie (uogólnienie).
- Polacy czują niechęć do Niemców z powodu dawnych konfliktów – uogólnienie, które nie uwzględnia indywidualnych postaw (zabarwienie emocjonalne).
- Rosjanie akceptują niedemokratyczne rządy – opiera się na historii, ale nie oznacza, że dotyczy wszystkich Rosjan (uproszczenie)
- Negatywne stereotypy Romów – utrwalane przez wieki, trudne do wyeliminowania z potocznej świadomości (trwałości)

4. Skrajne przejawy ksenofobii

- a. Okoliczności sprzyjające nasileniu ksenofobii:
 - Kryzys gospodarczy lub polityczny
 - Poszukiwanie winnych problemów społecznych (np. imigranci obwiniani za bezrobocie)
 - Strach przed zmianami cywilizacyjnymi, społecznymi i politycznymi
 - Słaba pozycja „obcych” w społeczeństwie – brak zakorzenienia i wsparcia
 - b. Przejawy ksenofobii:
 - Niechęć i wrogość wobec cudzoziemców i mniejszości
 - Agresja ze strony państwa lub organizacji politycznych wobec innych narodów
 - Teorie spiskowe – przypisywanie „obcym” wpływu na negatywne wydarzenia
 - Dyskryminacja i przemoc wobec przedstawicieli innych wspólnot
 - c. Skutki skrajnej ksenofobii:
 - Zagrożenie dla mniejszości narodowych i etnicznych
 - Nasilenie konfliktów społecznych i międzynarodowych
 - Wykorzystywanie ksenofobii do celów politycznych
5. Szowinizm, rasizm, antysemityzm
- a. Szowinizm:
 - Skrajny przejaw ksenofobii
 - Niechęć i nienawiść do innych narodów
 - Wyolbrzymianie zalet własnej nacji, brak dostrzegania jej wad
 - Przekonanie, że naród może rozwijać się kosztem innych
 - Nie mylić z nacjonalizmem (nacjonalizm – przedkładanie interesu własnego narodu ponad inne sprawy)
 - b. Rasizm:
 - Przekonanie o wyższości jednej rasy nad innymi
 - Dyskryminacja na tle rasowym
 - c. Antysemityzm:
 - Wrogi stosunek do Żydów
 - Dyskryminacja wspólnoty żydowskiej
 - d. Skutki skrajnych ideologii:
 - Najtragiczniejsze następstwo: Holokaust podczas II wojny światowej
 - Cel Holokaustu: wymordowanie ludności żydowskiej na terenach III Rzeszy
6. Kosmopolityzm
- a. Definicja:
 - Postawa zakładająca, że cały świat jest wspólną ojczyzną ludzi
 - b. Cechy:
 - Akceptacja zacierania się podziałów narodowych i państwowych
 - Postrzeganie globalnych zmian jako naturalnego procesu
 - Wzrost znaczenia kultury światowej
 - c. Przyczyny:
 - Globalizacja
 - Nieograniczona migracja ludzi
 - Rozwój nowych mediów

SKRÓT

Tolerancja i przejawy ksenofobii

1. Tolerancja

- a. Poszanowanie cudzych poglądów, uczuć, obyczajów.
- b. Zapewnienie równych praw dla różnych grup.
- c. Ułatwia współistnienie i komunikację.
- d. Nie oznacza akceptacji wszystkiego – sprzeciw wobec naruszania zasad wspólnoty.
- e. Ważna w patriotyzmie – szacunek dla własnego i innych narodów.

2. Nietolerancja, ksenofobia i stereotypy

- a. **Nietolerancja** – obniża jakość życia, prowadzi do prześladowań.
- b. **Ksenofobia** – strach, wrogość wobec obcych, wynika z niewiedzy.
- c. **Stereotypy** – uproszczone, często fałszywe przekonania o grupach społecznych.
 - **Negatywne** – przypisują złe cechy całej grupie.
 - **Pozytywne** – mogą być szkodliwe mimo pozytywnego wydźwięku.
 - **Konsekwencje** – utrwalanie uprzedzeń, pogorszenie relacji społecznych.

3. Stereotypy – cechy i przykłady

- a. **Cechy stereotypów** – uogólnienie, brak dowodu, zabarwienie emocjonalne, trwałość.
- b. **Przykłady:**
 - „Anglicy są flegmatyczni” – uogólnienie.
 - „Polacy nie lubią Niemców” – zabarwienie emocjonalne.
 - „Rosjanie akceptują autorytaryzm” – uproszczenie.
 - „Romowie są skłonni do przestępstw” – trwałość stereotypu.

4. Skrajne przejawy ksenofobii

- a. **Przyczyny** – kryzysy gospodarcze, strach przed zmianami, słaba pozycja „obcych”.
- b. **Przejawy** – niechęć do cudzoziemców, agresja, teorie spiskowe, dyskryminacja.
- c. **Skutki** – zagrożenie dla mniejszości, konflikty społeczne, wykorzystywanie w polityce.

5. Szowinizm, rasizm, antysemityzm

- a. **Szowinizm** – skrajna ksenofobia, wyolbrzymianie zalet własnego narodu.
- b. **Rasizm** – przekonanie o wyższości jednej rasy.
- c. **Antysemityzm** – wrogość wobec Żydów.
- d. **Skutki** – np. Holokaust w czasie II wojny światowej.

6. Kosmopolityzm

- a. **Definicja** – świat jako wspólna ojczyzna ludzi.
- b. **Cechy** – globalizacja, zacieranie granic kulturowych, rozwój nowych mediów.